

VERZOEK OM INPUT VOOR EEN INITIATIEF (zonder effectbeoordeling)

Dit document dient om het publiek en belanghebbenden te informeren over de werkzaamheden van de Commissie, zodat zij feedback kunnen geven en effectief kunnen deelnemen aan raadplegingen.

Wij verzoeken deze groepen hun standpunt te geven over de analyse van het probleem door de Commissie en over mogelijke oplossingen. Bovendien worden zij uitgenodigd relevante informatie door te geven waarover zij beschikken.

TITEL VAN HET INITIATIEF	Europese strategie voor oceaanonderzoek en -innovatie
LEIDEND DG VERANTWOORDELIJKE EENHEID	Gezamenlijke leiding van DG Onderzoek en innovatie, eenheid B.4 Gezonde planeet, oceanen, zeeën en wateren en DG Maritieme zaken en visserij, eenheid A.1 Maritieme innovatie, mariene kennis en investeringen
VERWACHT SOORT INITIATIEF	Mededeling van de Commissie
INDICATIEVE PLANNING	Q4-2026
AANVULLENDE INFORMATIE	Het Europees oceaanoepact — Oceanen en visserij — Europese Commissie

A. Politieke context, probleemomschrijving en subsidiariteitscontrole

Politieke context

In het [Europees oceaanoepact](#) wordt de oceaan erkend als de basis van het leven op aarde en als een essentiële troef voor de duurzaamheid, de welvaart, het concurrentievermogen en de veiligheid van de EU. Door de verslechterende drievoudige planetaire crisis — klimaatverandering, verontreiniging en biodiversiteitsverlies — waardoor de vraag naar water, energie, grondstoffen en voedsel toeneemt, neemt de druk op de gezondheid van de oceaan en zijn vermogen om vitale ecosysteemdiensten te bieden echter toe.

De in de opdrachtbrief van commissaris Kadis aangekondigde Europese strategie voor oceaanonderzoek en -innovatie (O&I) is een belangrijk horizontaal initiatief in het kader van het Europees oceaanoepact, ter ondersteuning van de verwezenlijking van alle zes de doelstellingen ervan. De strategie zal het ontwerp en de uitvoering van andere EU-wetgeving met betrekking tot de oceanen ondersteunen, waaronder de [kaderrichtlijn mariene strategie](#), [richtlijn maritieme ruimtelijke planning](#), het [gemeenschappelijk visserijbeleid](#), en de [verordening inzake natuurherstel](#).

De strategie zal een bijdrage leveren aan de verwezenlijking van algemene beleidsdoelstellingen van de EU op het gebied van O&I die relevant zijn voor oceaanoetenschappen, -onderzoek en -innovatie, zoals de [EU-strategie voor start-ups en scale-ups](#) en de toekomstige [wetgevingshandeling inzake de Europese onderzoeksruimte](#), de [Europese vaardighedenagenda](#) en het [initiatief Choose Europe for Science](#). De strategie zal ook helpen om de kloof tussen onderzoek en innovatie te dichten door middel van financiering voor het ontwikkelen en inzetten van nieuwe kennis en oplossingen, zoals vastgesteld in de eerste pijler van het [kompas voor concurrentievermogen](#). De ontwikkeling ervan zal in nauwe samenwerking met de toekomstige oceaanoet verlopen en voortbouwen op OceanEye (het EU-initiatief voor oceaanobservatie) en de strategie voor waterweerbaarheid om ervoor te zorgen dat de vastgestelde prioriteiten en acties inzake O&I elkaar aanvullen. Als onderdeel van deze samenwerking wordt een parallelle raadpleging gepubliceerd voor input over onderzoeks- en innovatiekwesties op het gebied van waterweerbaarheid (https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/16276-Een-strategie-voor-onderzoek-en-innovatie-OI-op-het-gebied-van-waterweerbaarheid_nl). In overeenstemming met de "van bron tot zee"-benadering zal de input van beide raadplegingen worden verwerkt in een gecombineerde EU-strategie voor onderzoek en innovatie op het gebied van oceanen en water.

In de verslagen van Letta en Draghi werd gewezen op de cruciale rol van O&I. O&I met betrekking tot oceanen biedt de nodige kennis van het oceaansysteem en leidt tot de ontwikkeling van innovatieve oplossingen voor de

duurzaamheid, het concurrentievermogen en de veiligheid van de oceanen, zoals in het Europees oceaanoepact wordt benadrukt. Er blijven in de EU echter nog verschillende uitdagingen bestaan voor O&I met betrekking tot oceanen. Er is sprake van de volgende uitdagingen.

1. **Onvoldoende kennis over de toestand van de oceaan en het vermogen om duurzame oplossingen te ontwikkelen:** ondanks de wetenschappelijke vooruitgang blijft de kennis van het oceaansysteem ontoereikend: minder dan 30 % van de oceaانبodem is in kaart gebracht en tot 90 % van de levende soorten is nog niet ontdekt. Het blijft deels onzeker hoe oceanen reageren op de milieu- en klimaatdruk vanwege de complexiteit ervan, waardoor een systeembenadering vereist is. Ook zijn er wetenschappelijk onderbouwde oplossingen nodig om ervoor te zorgen dat het vermogen van mariene ecosystemen om te reageren op door de mens veroorzaakte veranderingen niet in het gedrang komt, terwijl de huidige en toekomstige generaties tegelijkertijd duurzaam gebruik moeten kunnen maken van mariene goederen en diensten.
2. **Wereldwijde concurrentie op het gebied van O&I en technologie voor de oceanen:** door voort te bouwen op haar sterke fundament, zoals gedocumenteerd werd in het [UNESCO Global Ocean Science Report](#) van 2020, blijft de EU een toonaangevende rol spelen op het gebied van oceaanoetenschap en O&I, met aanzienlijke capaciteiten, een sterke infrastructuur en deskundigheid in het hele spectrum van oceaangerelateerde disciplines. De EU en haar lidstaten blijven belangrijke financiers en aanjagers van blauwe technologie en innovatie. Tegelijkertijd is de internationale concurrentie toegenomen, waarbij grote economieën, met name China, de investeringen in O&I en technologische ontwikkeling op het gebied van oceanen aanzienlijk hebben verhoogd. Om haar leidende positie in de wereld te behouden en aantrekkelijk te blijven voor onderzoekers, innovatoren en talent, moet de EU strategisch blijven investeren en gelijke tred houden met de snel veranderende mondiale ontwikkelingen.
3. **Te weinig coördinatie en inefficiënties in het O&I-landschap van de EU met betrekking tot oceanen:** O&I met betrekking tot oceanen is verdeeld over verschillende programma's. Er bestaan verschillende programma's in de EU (bv. Horizon Europa, het Europees Fonds voor maritieme zaken, visserij en aquacultuur (EFMZVA), strategieën voor slimme specialisatie enz.), alsook op het niveau van de lidstaten, die gericht zijn op verschillende maar complementaire doelstellingen ter ondersteuning van oceaainnovatie, -kennis en -capaciteit. Via Horizon Europa worden ook verschillende O&I-initiatieven op het gebied van oceanen ondersteund (bv. pijler II van Horizon Europa [clusters 5 en 6 en Europese partnerschappen], de EU-missie voor oceanen en wateren, de kennis- en innovatiegemeenschap op het gebied van water van het Europees Instituut voor innovatie en technologie enz.). Er zijn nauwere verbanden en een betere coördinatie tussen verschillende programma's en initiatieven nodig om de beperkte beschikbare middelen efficiënt te benutten en de capaciteiten van de EU te versterken om de veranderende oceaan volledig te begrijpen, te monitoren en te voorspellen. Door deze programma's en initiatieven te stroomlijnen en te coördineren zou de EU beter in staat zijn om oceaangerelateerde uitdagingen aan te pakken en de interdisciplinaire samenwerking en sectoroverschrijdende initiatieven te verbeteren.
4. **Suboptimale steun tijdens het investeringstraject:** door de sterke wetenschappelijke en technologische basis van de EU ontstaan er nieuwe oplossingen voor een aantal van de uitdagingen waarmee de oceaan te kampen heeft, maar het duurt lang voordat deze oplossingen om wereldwijd te kunnen concurreren op de markt kunnen worden gebracht. Europese start-ups en scale-ups die innovaties in de blauwe economie stimuleren, worden geconfronteerd met aanzienlijke uitdagingen, zoals beperkte toegang tot risicokapitaal en belemmeringen op het niveau van de regelgeving. Uit [ramingen](#) blijkt dat kleine en middelgrote ondernemingen in de blauwe economie in de EU te kampen hebben met een financieringsstekort van 60 tot 70 miljard EUR.

Grondslag van het EU-optreden (rechtsgrondslag en subsidiariteitscontrole)

Rechtsgrondslag

Vanwege het brede toepassingsgebied van het initiatief zal de O&I-strategie voor oceanen betrekking hebben op gebieden die onder de exclusieve bevoegdheid van de EU vallen en op andere gebieden die onder de gedeelde bevoegdheid van de EU en haar lidstaten vallen, waaronder visserij (artikelen 38 tot en met 44 VWEU), onderzoek (artikelen 179 tot en met 190 VWEU), milieu (artikelen 191 tot en met 193 VWEU) en andere.

Praktische noodzaak van EU-optreden

De meerwaarde van de EU vloeit voort uit haar unieke vermogen om een gecoördineerde O&I-strategie voor oceanen te ontwikkelen, het O&I-landschap met betrekking tot oceanen te structureren en de grensoverschrijdende coördinatie te ondersteunen, en tegelijkertijd mondiale invloed uit te oefenen.

De samenwerking op het gebied van O&I-activiteiten moet op EU-niveau worden ondersteund om ervoor te zorgen dat de capaciteiten en middelen die in alle lidstaten beschikbaar zijn kostenefficiënt worden ingezet, om het delen

van kennis, infrastructuur en capaciteiten te bevorderen en om de samenwerking tussen universiteiten, onderzoeksinstituten, bevoegde autoriteiten en bedrijven in de hele EU te stimuleren en te ondersteunen.

Wegens de omvang en de grensoverschrijdende aard van de uitdagingen op het gebied van oceanen in Europa is O&I-samenwerking op EU-niveau vereist. Aangezien de waterstelsels — rivieren, meren, grondwater, kusten en zeeën — met elkaar verbonden zijn, is een “van bron tot zee”-aanpak nodig om de risico's op verontreiniging, het verlies aan biodiversiteit en de gevolgen van de klimaatverandering, zoals verzuring, opwarming en stijging van de zeespiegel, aan te pakken en tegelijkertijd te zorgen voor samenhang, efficiëntie en veerkracht op lange termijn. Bijgevolg zullen de bijdragen die naar aanleiding van dit verzoek om input worden ingediend, samen met de bijdragen die naar aanleiding van het verzoek om input voor een strategie voor onderzoek & innovatie met betrekking tot waterweerbaarheid worden ingediend, worden verwerkt en uitmonden in één geïntegreerde O&I-strategie voor oceanen en water. Door versnippering te beperken en innovatieve oplossingen op grotere schaal in te zetten, zal het concurrentievermogen van de EU op het gebied van oceaanmonitoring en -observatie, O&I op het gebied van oceanen en de blauwe economie worden versterkt.

Gecoördineerde O&I maakt de ontwikkeling mogelijk van gemeenschappelijke methoden, interoperabele gegevenssystemen en betrouwbare oceaaninformatie (zoals systemen voor oceaanobservatie en geavanceerde modelvormingsinstrumenten) waar alle landen gebruik van kunnen maken. Een gemeenschappelijke Europese aanpak helpt ook om onderzoeksresultaten om te zetten in praktische oplossingen, de nodige vaardigheden en banen te ontwikkelen om Europa beter voor te bereiden op klimaat- en milieurisico's en de rol van de EU op het gebied van duurzame oceaanovernance te versterken.

Het risico bestaat dat verschillende lidstaten uiteenlopende normen toepassen, met nadelige gevolgen voor de werking van de interne markt en de uitvoering van het milieubeleid, waarvoor steun nodig is om prototypen te ontwikkelen en technologieën te testen op EU-niveau.

Een geharmoniseerd kader voor de bredere ontwikkeling en inzet van concurrerende innovatieve oplossingen kan daarom alleen op EU-niveau worden ontwikkeld, vooral met het oog op de toenemende concurrentie van niet-EU-landen in de huidige geopolitieke context.

B. Wat is het beoogde resultaat van het initiatief en hoe wordt dit bereikt?

Specifieke doelstellingen

De specifieke doelstellingen van het initiatief zijn als volgt.

- De mondiale leidersrol van Europa op het gebied van oceaanwetenschap, O&I en technologie versterken.
- Het inzicht verbeteren in het oceaansysteem en de daarmee gepaard gaande ecosysteemgoederen en -diensten en in de druk waarmee het systeem wordt geconfronteerd en de daaruit voortvloeiende veranderingen en gevolgen voor de planeet en de samenleving.
- De ontwikkeling van innovatieve oplossingen voor de bescherming en het herstel van de gezondheid van de oceanen en nieuwe duurzame zakelijke mogelijkheden in bestaande en opkomende sectoren van de blauwe economie ondersteunen.
- Het systeem voor oceaanobservatie en -monitoring versterken door hiaten in de kennis aan te pakken, nieuwe modellen te ontwikkelen en de ontwikkeling van relevante technologieën te bevorderen.
- De ontwikkeling en de doeltreffende uitvoering van EU-wetgeving ondersteunen, met name de kaderrichtlijn mariene strategie, de richtlijn maritieme ruimtelijke planning en het gemeenschappelijk visserijbeleid, evenals van mondiale processen en wetenschappelijke beoordelingen.

Operationele doelstellingen

Om de doelstellingen van het initiatief te verwezenlijken, wordt het volgende ondernomen.

- De coördinatie van het O&I-landschap met betrekking tot oceanen versterken en de coherente en gestructureerde programmering van O&I in de EU op dit gebied in toekomstige EU-programma's waarborgen, door prioriteiten voor O&I en de optimale combinatie van O&I-instrumenten voor de aanpak hiervan te bepalen.
- De grensoverschrijdende en internationale samenwerking verbeteren om grensoverschrijdende problemen aan te pakken.
- De steun gedurende de hele innovatiecyclus en het hele investeringstraject optimaliseren, van onderzoek tot opschaling, uitrol en navolging via toekomstige EU-programma's.
- De ontwikkeling van oceaantechnologieën voor verschillende toepassingen ondersteunen en het testproces ervan verbeteren.
- Het delen en bundelen van kennis, gegevens, wetenschappelijke en technologische inspanningen en de betrokkenheid van burgers bij oceaanwetenschap in de hele EU en haar lidstaten bevorderen, en de behoeften

aan AI voor O&I met betrekking tot oceanen en de gevolgen daarvan voor het hulpbronnenverbruik in kaart brengen en AI optimaal benutten.

- Een gunstig kader ondersteunen om te zorgen voor de juiste vaardigheden voor banen in de oceaanwetenschap, O&I en de blauwe economie.

Waarschijnlijke effecten

De Europese O&I-strategie voor oceanen zal waarschijnlijk verstrekkende en aanzienlijke gevolgen hebben op economisch, sociaal, ecologisch en strategisch gebied.

Op economisch gebied kan de strategie helpen om de duurzame blauwe economie van de EU te stimuleren door het juiste ondernemingsklimaat voor O&I met betrekking tot oceanen te creëren en een bijdrage te leveren aan het aantrekken van investeringen in bestaande en opkomende oceaangerelateerde activiteiten. De strategie zal steun bieden aan de ontwikkeling van geavanceerde innovatie, technologieën, nieuwe producten en vaardigheden. O&I met betrekking tot oceanen zal naar verwachting ook de voedselzekerheid ondersteunen en de EU-infrastructuur voor de energievoorziening en digitale communicatie beschermen.

Op ecologisch gebied kan een bijdrage worden geleverd aan een beter begrip, een betere bescherming en een beter herstel van het natuurlijk kapitaal van de oceaan en de essentiële ecosysteemgoederen en -diensten van de oceaan, waaronder zijn vermogen om als mondiale klimaatregulator te fungeren. Dit zal de aanpak van de onderling verweven klimaat-, biodiversiteits- en verontreinigingscrises bevorderen, onder meer door een beter inzicht in oceaanomgevingen, door innovatieve duurzame oplossingen te ontwikkelen en door de modellen en voorspellingen die als basis dienen voor beleidsbeslissingen en strategieën en de uitvoering daarvan te verbeteren.

Op sociaal gebied zou de strategie de weerbaarheid van (kust- en eiland-) gemeenschappen kunnen versterken, alsook hun bestendigheid tegen klimaatverandering, de stijging van de zeespiegel en andere extreme gebeurtenissen, wat een verbetering zou inhouden van de civiele bescherming en de openbare veiligheid. Ook wordt hierdoor de ontwikkeling van nieuwe en duurzame zakelijke kansen op regionaal niveau ondersteund, worden op kennis gebaseerde banen bevorderd en wordt onderwijs en wetenschappelijke samenwerking ondersteund.

Belangrijke **duurzameontwikkelingsdoelstellingen** (SDG's) van de Verenigde Naties zijn SDG 14 (leven in het water), SDG 6 (schoon water en sanitair), SDG 13 (klimaatactie), SDG 9 (industrie, innovatie en infrastructuur) en SDG 17 (partnerschap om doelstellingen te bereiken).

In het algemeen zal het initiatief naar verwachting de samenhang en complementariteit van alle O&I-acties van de EU en de lidstaten met betrekking tot oceanen vergroten en zo de wetenschappelijke excellentie, het concurrentievermogen, de duurzaamheid, de veerkracht en de strategische autonomie van de EU op lange termijn versterken. Het zal ook het concept van diplomatie op het gebied van oceaanwetenschap versterken en internationale samenwerking bevorderen.

Toekomstige monitoring

De monitoring van de vooruitgang die is geboekt bij de uitvoering van de strategie zal gebaseerd zijn op de regelmatige monitoring en evaluatie van het kaderprogramma Horizon Europa, met name de EU-missie "Onze oceanen en wateren herstellen", en op het dashboard van het Europees oceaanpact en het verslag over de stand van zaken van het oceaanpact.

C. Betere regelgeving

Effectbeoordeling

De strategie zal bepalend zijn voor de toekomstige programmering op grond van het volgende meerjarig financieel kader, maar de effecten ervan kunnen vooraf niet duidelijk worden vastgesteld. Er is daarom geen effectbeoordeling nodig. Per geval zal worden beoordeeld of er effectbeoordelingen moeten worden opgesteld voor mogelijke toekomstige beleidsinitiatieven die uit deze strategie voortvloeien, in overeenstemming met de beginselen voor betere regelgeving van de Commissie.

Raadplegingsstrategie

De Europese O&I-strategie voor oceanen en water zal worden ondersteund door een uitgebreid en gericht raadplegingsproces. De raadplegingen zijn bedoeld om de standpunten van het brede publiek en de belanghebbenden te verzamelen en hen in de gelegenheid te stellen op gezamenlijke, transparante en inclusieve wijze de Europese O&I-strategie voor oceanen vorm te geven.

De Commissie vraagt de belanghebbenden naar hun standpunten en suggesties over de wijze waarop de hierboven uiteengezette specifieke en operationele doelstellingen van dit initiatief kunnen worden behaald.

Tegelijkertijd worden de bijdragen naar aanleiding van dit verzoek om input aangevuld met gerichte feedback uit de volgende formele en informele ad-hocdialogen met belanghebbenden:

- 2 december 2025: eerste overleg met belanghebbenden over O&I met betrekking tot oceanen;
- 3 maart 2026: tweede overleg met belanghebbenden over O&I met betrekking tot oceanen (tijdens de European Ocean Days);
- 24-27 maart 2026: International Symposium on Transformative Ocean Science;
- 11-12 mei 2026: Conferentie "Riding the Wave: Advancing the EU Ocean Pact through Science, Innovation and Cooperation";
- datum nader te bepalen: evenement georganiseerd met de SEARICA-interfractiewerkgroep in het Europees Parlement.

Overeenkomstig het beleid voor betere regelgeving van de Europese Commissie om initiatieven te ontwikkelen die op de beste beschikbare kennis gebaseerd zijn, nodigt zij ook wetenschappelijk onderzoekers, academische organisaties en wetenschappelijke genootschappen en verenigingen met expertise op het gebied van oceanwetenschap uit om relevant wetenschappelijk onderzoek, analyses en gegevens in te dienen, zowel gepubliceerd als in preprint. De Commissie is in het bijzonder geïnteresseerd in opmerkingen waarin de huidige stand van de kennis op het (de) relevant(e) gebied(en) wordt samengevat.